

NASTAVNI PROJEKT OŠ PUČIŠĆA

ALATI I ZANATI – KLESAR

1. Osnovni podatci o projektu

Naziv projekta	„ALATI I ZANATI – KLESAR“
Sudionici	Učenici četvrtoga razreda osnovne škole Pučišća
Voditelj	Fani Nižetić, razredna učiteljica
Vrijeme trajanja projekta	jedna školska godina
PROJEKTNI CILJEVI	<ol style="list-style-type: none">1. povećati učeničku motivaciju za učenje2. povezati nastavne sadržaje sa životom, steći trajna znanja i osvijestiti mogućnost primjene stečenoga znanja3. razvijati učeničke ključne kompetencije4. razvijati učeničku osobnost kroz poticanje upornosti, snalažljivosti u novim okolnostima, zajedništva i suradnje5. upoznati tradicionalne klesarske alate, njihovu primjenu, sačuvati i prenositi spoznaju o životu i radu ljudi u kamenu i s kamenom
OČEKIVANI REZULTATI	<ol style="list-style-type: none">1. povećana učenička motivacija za učenje2. poboljšani odgojno – obrazovni ishodi u svim nastavnim područjima3. povećane učeničke ključne kompetencije (s naglaskom na kompetenciju za učenje i rješavanje problema, komunikacija na materinskom/<i>zavičajnom jeziku</i>)4. socijalno i emocionalno osnaženi učenici: osposobljeni da se suočavaju s teškoćama i neuspjehom, da se povežu s drugima, da budu uporni i ustrajni u radu, da traže pomoć kad im je potrebna, da sve svoje mogućnosti najbolje iskoriste u zajedništvu i suradnji s drugima u skupini.5. a) <i>nove spoznaje o kulturi i tradiciji zavičaja (klesarstvo)</i> b) projektna dokumentacija: PP prezentacija na završnoj priredbi u koju su uključeni dijelovi projekta, javno predstavljanje učeničkih radova nastalih tijekom projekta (<i>pisani, praktični i likovni radovi, plakati i dramatizacija</i>)
NAJVAŽNIJE AKTIVNOSTI	<ol style="list-style-type: none">1. Istraživanje prirodno –zemljopisnih uvjeta i gospodarstvenih djelatnosti u zavičaju2. Terensko istraživanje: upoznavanje ljudi koji se bave kamenarskim zanatima na njihovim radnim mjestima, prikupljanje informacija o načinima i uvjetima rada3. Istraživanje podataka iz drugih izvora: literature,internet, razgovor s mjesnim klesarima i meštrima radionice Klesarske škole4. Obrada prikupljenih podataka i povezivanje sa sadržajima većine nastavnih predmete (Hrvatski jezik, Priroda i društvo, Matematika, Likovna kultura, Glazbena kultura, Informatika)4. Postavljanje hipoteze, izvođenje zaključaka

	učeničko stvaralaštvo (poticanje učenika na stvaralaštvo u suglasju s teorijom višestrukih inteligencija) 5. Usustavljanje stečenih znanja 6. Sređivanje projektne dokumentacije 7. Predstavljanje rezultata rada
--	--

Projekt će se provesti kroz sljedeće etape:

1. Uvod u temu, primorski zavičaj – zanimanja ljudi u zavičaju, zanimanje klesar (specifično za naše mjesto), gledanje filma
2. Terensko istraživanje – posjet Klesarskoj školi
3. Prikupljanje podataka o klesarskim alatima i njihovoj ulozi, otkrivanje izraza karakterističnih za obradu kamena (služenje rječnikom – „Rječnik bračkih čakavskih govora“, Petar Šimunović)
4. Obrada prikupljenih podataka, pretpostavke o uvjetima i načinu obrade kamena nekad i danas
5. Otkrivanje novih spoznaja o utjecaju klesarske tradicije na život nekad i danas, te važnost očuvanja klesarstva i onoga što nam je ostavljeno u nasljeđe

Svaka istraživačka etapa događa se po metodičkom obrascu navedenom u uvodnom dijelu priručnika.

OSTVARIVANJE PROJEKTA

PRIMJERI METODIČKIH (NASTAVNIH) JEDINICA

Prvi dio istraživanja: Uvod u temu

NAZIV NASTAVNE JEDINICE	„Zanimanje ljudi u primorskom zavičaju“
ODGOJNO – OBRAZOVNI CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> ✓ razumijevanje povezanosti između prirodno –zemljopisnih uvjeta i gospodarstva ✓ upoznavanje gospodarske posebnosti zavičaja ✓ upoznavanje različitih zanimanja u neposrednom okruženju ✓ razumijevanje važnosti klesarstva kao gospodarske djelatnosti zavičaja
KLJUČNI POJMOVI	<ul style="list-style-type: none"> ✓ reljef ✓ gospodarstvo, gospodarstvene djelatnosti (maslinarstvo, poljoprivreda, turizam...) ✓ klesar, klesarstvo ✓ istraživanje prošlosti
MJESTO I NAČIN OSTVARIVANJA NASTAVE	učionica /heuristička nastava

MOGUĆNOST KROSKURIKULARNOGA POVEZIVANJA NASTAVNIH SADRŽAJA	<ul style="list-style-type: none"> ✓ HJ: medijska kultura (dokumentarni film), postavljanje pitanja, odgovaranje na pitanja, prepričavanje, raspravljanje, argumentiranje ✓ PID: prošlost, sadašnjost, uvjeti života, gospodarstvo zavičaja, reljef ✓ GK: ritam
---	--

DIDAKTIČKI SCENARIJ

UVOD

Razrednoj skupini prikazan je film „Hop – Jan priča o bračkom kamenu“. Nakon filma postavljamo učenicima poticajna pitanja: *O čemu govori ovaj film? Što ljudi rade? Čime se bave? Što koriste kao alate u svom radu? Kakav je njihov život? U kakvim uvjetima rade? Kako si se osjećao dok si gledao film? O čemu si razmišljao?*

(film je vrlo emotivan, prikazuje djedove učenika pri teškom fizičkom radu u kamenolomima Pučišća)

OBRADA NOVOG SADRŽAJA

Nastavljamo razgovor o gospodarskim djelatnostima zavičaja (klesarstvo, maslinarstvo, vinogradarstvo, poljoprivreda, turizam, ...) i njihovom utjecaju na život i rad ljudi.

Prisjećajući se filma razgovaramo o zanimanjima naših očeva, djedova. Zaključujemo da je klesarstvo karakteristična djelatnost našeg mjesta. Postavljamo im pitanja: *Što ti je poznato iz filma? Poznaješ li neki alat za obradu kamena? Koji? Je li ti netko od starijih pričao kako su ljudi radili u kamenolomu i obrađivali kamen? Zašto su se baš u našem mjestu odlučili baviti tom djelatnošću? Koriste li se ljudi i danas takvim alatima? Uočavaš li sličnosti i razlike u izgledu alata nekad i danas? Je li se način obrade kamena promijenio?*

ZAVRŠNI DIO

Učenici su dobili zadatak da od svojih starijih prikupe što više podataka o klesarskim alatima koji su se upotrebljavali u prošlosti.

Drugi dio istraživanja: Posjet radionici Klesarske škole

NAZIV NASTAVNE JEDINICE	„Klesarski alat“
ODGOJNO – OBRAZOVNI CILJEVI	<ul style="list-style-type: none"> - povezivanje sadašnjosti s prošlošću - razvoj ključnih kompetencija (komunikacijske, kompetencije za učenje, socijalne i radne)
KLJUČNI POJMOVI	<ul style="list-style-type: none"> - alat za ručnu obradu kamena - „gruba“ i „fina“ obrada kamena
MJESTO I NAČIN OSTVARIVANJA NASTAVE	- radionica Klesarske škole, heuristička nastava

MOGUĆNOST KROSKURIKULARNOGA POVEZIVANJA NASTAVNIH SADRŽAJA	<ul style="list-style-type: none"> - HJ: intervjuiranje, slušanje, raspravljavanje, argumentiranje, zavičajni govor - PID: prošlost, sadašnjost, naselja primorskog kraja, važnost klesarskog zanata za izgled naselja primorskog kraja
---	---

DIDAKTIČKI SCENARIJ

UVOD

Prije odlaska u radionicu Klesarske škole učenici podijeljeni u dvije skupine pripremaju pitanja za intervjue. Jedna skupina priprema pitanja za „meštra“ u radionici, a druga skupina intervjuiirat će učenike Klesarske škole.

OBRADA NOVIH SADRŽAJA

Dolaskom u radionicu s učenicima se vodi razgovor (*Čemu služi ova prostorija? Što ti je u njoj poznato? Što te iznenađuje? Što biste voljeli saznati? Tko nam u tome može pomoći?*) Učenici su upoznali voditelja radionice, meštra klesarstva. On će upoznati učenike s klesarskim alatom. Učenici sa zanimanjem promatraju klesarske alate za ručnu obradu kamena. Upoznali su se s nazivima pojedinih alata(????), a meštar im je pokazao i objasnio što se s tim alatima može napraviti, kako od komada neobrađenog kamena napraviti finalni proizvod. Obrada kamena ide od „grublje“ obrade prema „finijoj“. Za „grubu“ ručnu obradu kamena koriste se jedni alati, a za „finu“ obradu drugi. Sav taj klesarski alat potječe iz doba Grka i Rimljana i on se stoljećima usavršavao i prilagođavao klesaru i njegovom radu s kamenom. Učenici zapisuju nazive alata i njihovu svrhu.

Potom su učenici intervjuirali „meštra“ i jednog učenika te pitanjima upotpunili sve ono što ih je zanimalo. (*Odakle nabavite kamen koji obrađujete? Kako uspijete oblikovati komad kamena? Treba li vam puno strpljenja i upornosti u radu? Što se dogodi ako nešto pogriješite dok radite? Koliko vam vremena treba da nešto napravite? Na koji način montirate velike komade kamena? Zašto ste izabrali baš ovu školu? Odakle sve dolaze učenici u ovu školu? Kad završite ovu školu što ćete dalje? Da li vam „meštri“ pomažu kad vam zatreba? Poslušate li njihove savjete? Mislite li da će vam ovo zanimanje koristiti u budućnosti? Ako nešto napravite od kamena nosite li to kući za uspomenu ili to ostaje u radionici?)*

ZAVRŠNI DIO

Učenici zaključuju da su se sličnim alatom služili klesari iz daleke prošlosti i da svaki alat ima važnu ulogu pri izradi predmeta od kamena. Na kraju je svaki učenik dobio prigodu iskustveno doživjeti klesarski alat i njegovu ulogu pri obradi kamena. Uspoređivali su tragove koje je na kamenu ostavio pojedini alat.

Treći dio istraživanja: Prikupljanje podataka o klesarskim alatima

NAZIV NASTAVNE JEDINICE	„Klesarski alat“
ODGOJNO OBRAZOVNI CILJEVI	- proširivanje leksika zavičajnoga i standardnoga hrv. J. - razvoj ključnih kompetencija (komunikacijske, kompetencije za učenje, socijalne i radne)
KLJUČNI POJMOVI	Vrste alata (maca, mlot, špuntarijuola, piket ...) Glagoli (popicigat, špuntat, ožmarat ...)
MJESTO I NAČIN OSTVARIVANJA NASTAVE	- učionica/heuristička nastava
MOGUĆNOST KROSKURIKULARNOGA POVEZIVANJA NASTAVNIH SADRŽAJA	HJ: služenje rječnikom, zavičajni govor (glagoli), književni jezik, rasprava PID: prošlost, sadašnjost, klesarstvo, tradicija i kulturna baština

DIDAKTIČKI SCENARIJ

UVOD

Nakon posjeta Klesarskoj školi učenici su se zainteresirali za riječi i rječnik kojim se koriste klesari u radu upotrebljavajući svoj alat. Poticajnim pitanjem (*Što mislite gdje bi mogli pronaći to što vas interesira?*) učenici iznose svoje mišljenje. (*u knjižnici, u nekom rječniku*) Dobili su zadatak da odu u mjesnu knjižnicu i zamole knjižničarku da im pomogne.

OBRADA NOVIH SADRŽAJA

Učenici su, po preporuci knjižničarke, iz knjižnice posudili „Rječnik bračkih čakavskih govora“ kojeg je napisao Petar Šimunović. Zajednički su tražili, zapisivali, čitali, otkrivali i pamtili sve one riječi i izraze koje upotrebljavaju klesari dok se služe svojim alatima. Za svaki pojedini alat pronašli su objašnjenje značenja na književnom jeziku, te izraz kojim se služe klesari pri obradi kamena pučiškom čakavicom. Npr. (*bućorda - „nazubljeni mlat za finiju obradu“ – Vi komad va izdilot na bućordu ili piket – „klesarski mlat zašiljen na objema stranama“ – Piket je žbocaduru nojvažniji alat*) itd.

ZAVRŠNI DIO

Nakon tog istraživačkog dijela učenici su zaključili koliko su obogatili svoje spoznaje, svoj zavičajni govor i kolika je važna uloga klesarstva u našem zavičaju, u našoj svakodnevnicu, za našu budućnost. Kod kuće će napisati sastavak s temom *Priča store marteline*.

Četvrti dio istraživanja: Obrada podataka

NAZIV NASTAVNE JEDINICE	„Klesar i njegov alat“
ODGOJNO – OBRAZOVNI CILJEVI	- povezivanje sadašnjosti i prošlosti - upoznavanje klesarske tradicije, bogate graditeljske ostavštine i kulturnoga naslijeđa - razvoj ključnih kompetencija (komunikacijske, kompetencije za učenje, socijalne i radne)
KLJUČNI POJMOVI	- klesarstvo, zanati i obrti - uvjeti života i rada - klesarski alati za „grubu“ i „finu“ obradu kamena
MJESTO I NAČIN OSTVARIVANJA NASTAVE	- učionica - heuristička nastava
MOGUĆNOST KROSKURKULARNOGA POVEZIVANJA NASTAVNIH SADRŽAJA	- HJ: raspravljanje, prepričavanje, sažimanje, opisivanje, izbor poezije vezano za temu, dramaturgija - PID: prošlost, sadašnjost, primorski kraj, zanimanja ljudi u primorskom kraju, naselja primorskog kraja, klesarstvo, tradicija i kulturna baština - MAT: mjerenje duljine, odnosi duljine, širine i visine, pravokutnik, kružnica i krug - LK: odnos prema veličinama, crtanje detalja

DIDAKTIČKI SCENARIJ

UVOD

Dogovaramo se kako sve ono što smo vidjeli, prikupili, doživjeli, naučili i ostvarili prenijeti i pokazati drugima.

OBRADA PRIKUPLJENIH SADRŽAJA

Učenike pristupaju stvaralačkom radu u suglasju s njihovim mogućnostima i interesima. Razvrstani u skupine, prikupljene podatke povezuju sa sadržajima nastavnih područja.

1. skupina obrađuje podatke povezane s materinskim jezikom – Priča jednoga mlota, Intervju s „mešтром“ u radioni, Intervju s učnikom Klesarske škole, Alati – glagoli povezani s obradom kamena, primjeri govora u konkretnoj situaciji
2. skupina – smišljan matematičke zadatke s tematikom obrade kamena (površina, težina, duljina, visina...)
3. skupina – crteži, slike, fotografije motiva povezanih s temom

4. skupina – izrada plakata o klesarskom alatu, naziv pojedinog klesarskog alata i njegova namjena, izrada plakata o posjetu Klesarskoj školi

5. skupina – dramatizacija situacija povezanih s temom, odnosi među likovima i njihova analiza u različitim situacijama

ZAVRŠNI DIO

Svaka skupina izvještava o obavljenom zadatku.

Peti dio istraživanja: Predstavljanje prikupljenih podataka

Učenici su na javnoj priredbi predstavili rezultate istraživačkog i stvaralačkog rada na projektu. Predstavili su alate zavičajnim govorom.

Objasnili su postupak izrade kamenice onako kako su im „meštri“ rekli.

Svaki kamen za kamenicu došao je iz „petrode“. Učenici su na pučiškoj čakavici interpretirali pjesmu „Petroda“ Dubravke Borić.

Kao rezultat stvaralačkog rada nastao je igrokaz „Na dvuoru“ u kojem učenici na zavičajnom govoru pričaju o životu nekad i danas.

Posebna je čast i velika odgovornost ostaviti u nasljeđe generacijama koje dolaze ono o čemu su i nas naučili naši stariji.

A dužnost je svih nas očuvati bogato kulturno nasljeđe, sa bogatom graditeljskom ostavštinom koja se u svakom vremenu stvarala u skladu sa životom i sa prirodom.